

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

Den 18. marts 2022
Sagsnummer: 2022-135

./.

Til udvalgets orientering fremsendes hermed grundnotat om Kommissionens forslag om gennemførelsesafgørelse om at fravige Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1307/2013 og Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 639/2014 om gennemførelsen af visse betingelser vedrørende den grønne støtte under direkte betalinger for støtteåret 2022 (komité sag).

Forslaget forventes sat til skriftlig afstemning i Forvaltningskomiteen for Direkte Betalinger med frist den 18. marts 2022.

Forslaget kan have betydning for beskyttelsesniveauet i EU og Danmark, hvis medlemsstaterne giver mulighed for at opløje og anvende pesticider på brakarealer.

Regeringen agter at støtte forslaget, idet der dog lægges afgørende vægt på, at der ikke gives mulighed for at opløje eller anvende plantebeskyttelsesmidler på brakarealer.

Rasmus Prehn

/

Jesper Wulff Pedersen

Den 18. marts 2022

FVM 162

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag om gennemførselsafgørelse om at fravige Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1307/2013 og Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 639/2014 om gennemførelsen af visse betingelser vedrørende den grønne støtte under direkte betalinger for støtteåret 2022 (komitesag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag om gennemførselsafgørelse om at fravige Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1307/2013 og Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 639/2014 om gennemførelsen af visse betingelser vedrørende den grønne støtte under direkte betalinger for støtteåret 2022. På grund af de effekter på udbud og efterspørgsel af landbrugsprodukter, som følge af den russiske invasion af Ukraine, foreslår Kommissionen, at potentialet for at producere foder og fødevarer i EU øges. Kommissionen ønsker med gennemførselsafgørelsen, at give medlemsstaterne mulighed for i støtteåret 2022 at fravige krav for ydelse af den grønne betaling under den direkte landbrugsstøtte for så vidt angår brakarealer, der bidrager til at opfylde kravene om afgrødediversificering og miljømæssigt fokusområde. Det foreslås, at medlemsstaterne kan beslutte at tillade, at brakarealer afgræsses eller høstes til produktionsformål eller dyrkes med kvælstoffikserende afgrøder, samt at medlemsstaterne kan tillade, at der anvendes plantebeskyttelsesmidler på brakarealer, der dyrkes med kvælstoffikserende afgrøder. Forslaget kan have betydning for beskyttelsesniveauet i EU og Danmark, hvis medlemsstaterne giver mulighed for at opløse og anvende pesticider på brakarealer. Forslaget forventes sat til skriftlig afstemning i Forvaltningskomiteen for Direkte Betalinger med frist den 18. marts 2022. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget, idet der dog lægges afgørende vægt på, at der ikke gives mulighed for at opløse eller anvende plantebeskyttelsesmidler på brakarealer.

Baggrund

Kommissionen har fremsat forslag om gennemførselsafgørelse om at fravige Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1307/2013 og Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 639/2014 om gennemførelsen af visse betingelser vedrørende den grønne støtte under direkte betalinger for støtteåret 2022.

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 69, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning 1307/2013 om fastsættelse af regler for direkte betalinger til landbrugere under støtteordninger inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 637/2008 og Rådets forordning (EF) nr. 73/2009.

Forslaget behandles i en undersøgelsesprocedure i Forvaltningskomiteen for Direkte Betalinger. Afgiver Komitéen en positiv udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver Komitéen en negativ udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen ikke forslaget, idet Kommissionen inden for to måneder kan forelægge Komitéen et ændret forslag eller indenfor en måned kan forelægge forslaget for appeludvalget. Afgives der ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal, kan Kommissionen indenfor to måneder forelægge komitéen et ændret forslag eller indenfor en måned forelægge forslaget for appeludvalget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en negativ udtalelse om forslaget, kan Kommissionen ikke vedtage forslaget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en positiv udtalelse, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver appeludvalget ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal kan Kommissionen vedtage forslaget.

Forslaget forventes sat til skriftlig afstemning i Forvaltningskomiteen for Direkte Betalinger med frist den 18. marts 2022.

Formål og indhold

Ruslands invasion af Ukraine har udløst en kraftig stigning på råvarepriserne og har virkning på udbud og efterspørgsel på landbrugsprodukter. Kommissionen finder, at der for at adressere situationen er behov for at øge produktionen af foder og fødevarer, hvilket blandt andet skal ske via undtagelser til kravene for den grønne betaling.

Medlemsstaterne skal ved anvendelsen af undtagelsen tage hensyn til formålet med de grønne krav, herunder især behovet for at beskytte jordkvaliteten, naturressourcerne og biodiversiteten.

I forslaget åbnes der for fravigelse af kravet om afgrødediversificering, idet medlemsstater for ansøgningsåret 2022 kan beslutte, at et braklagt areal betragtes som en særskilt afgrøde i forbindelse med opfyldelsen af kravet om afgrødediversificering, selvom arealet er blevet afgræsset eller høstet til produktionsformål eller dyrket med kvælstoffikserende afgrøder.

I forslagens åbnes der for fravigelse af kravet om miljømæssigt fokusområde, idet medlemsstaterne for ansøgningsåret 2022 kan beslutte, at et braklagt areal kan betragtes som et miljømæssigt fokusområde, selvom arealet er blevet afgræsset eller høstet til produktionsformål eller dyrket med kvælstoffikserende afgrøder. Vægtningfaktoren for de forskellige typer miljømæssigt fokusområde finder fortsat anvendelse. Hvis en medlemsstat gør brug af mulighed for at etablere kvælstoffikserende afgrøder, kan medlemsstaten også beslutte, at der må anvendes plantebeskyttelsesmidler på disse arealer.

Medlemsstatens beslutning om at anvende undtagelserne skal træffes senest 14 dage efter datoen for meddelelsen af gennemførelsesafgørelsen. Medlemsstatens beslutning om at anvende undtagelserne skal meddeles til Kommissionen senest 7 dage efter beslutningen er truffet.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Bekendtgørelse nr. 129 af 25/01/2022 om direkte støtte til landbrugere efter grundbetalingsordningen m.v.

Konsekvenser

En vedtagelse af forslaget kan medføre behov for tilpasning af dansk lovgivning, hvis der træffes beslutning om at anvende muligheden for at fravige kravene til den grønne støtte under direkte betalinger for støtteåret 2022.

Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget. Forslaget skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser. Forslaget vurderes ikke at medføre nævneværdige erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Forslaget kan have betydning for beskyttelsesniveauet i EU og Danmark, hvis medlemsstaterne giver mulighed for at opløje og anvende plantebeskyttelsesmidler på brakarealer.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i §2-udvalget (landbrug).

Økologisk Landsforening understreger, at for så vidt angår det konkrete forslag om at tillade at MFO arealer må græsses, eller der må høstes grøntmasse fra dem, så har det efter Økologisk Landsforeningens bedste overbevisning ikke den mindste betydning for fødevarerudbuddet eller priser på korn, der sælges til Mellemøsten og Afrika. Økologisk Landsforening ser dog ikke noget problem i, at MFO græsarealer græsses, så længe græsningstrykket tilpasses biodiversitetshensyn. Tilsvarende ser Økologisk Landsforening ikke problemer i, at der høstes grøntmasse. Økologisk Landsforening kan dog ikke på nogen måde støtte, at arealerne gødskes eller sprøjtes. Gødskning og sprøjtning vil nedbringe arealernes værdi som MFO-område betragteligt, hvilket ikke kan berettiges ud fra den vurdering, at det ikke gør den mindste forskel forhold til fødevarerforsyning og priser på fødevarer. Økologisk Landsforening frygter endvidere, at dette forslag vil sætte jord til bord strategiens mål under pres samt målet om at sikre en grønnere landbrugsstøtte. Det vil sætte den grønne omstilling i stå og forvolde meget større skade på landbruget og fødevarerforsyningen.

Landbrug & Fødevarer anfører, at Kommissionens forslag er begrundet i den alvorlige situation i forhold til produktion af foder og fødevarer, der er opstået som følge af den russiske invasion af Ukraine. Landbrug & Fødevarer bakker kraftigt op om Kommissionens forslag, som et midlertidigt tiltag. De tragiske og helt exceptionelle konsekvenser af den russiske invasion af Ukraine rammer selvfølgelig i første omgang den ukrainske befolkning. Men som en storeksportør af en række landbrugsprodukter som f.eks. hvede, majs, raps m.v. påvirker krigen også de globale markeder for foder og fødevarer. Det rammer blandt andet Nordafrika og Mellemøsten, der allerede lider under problemer som følge af udbredt tørke, med risiko for alvorlige mangelsituationer til følge. Men det rammer også de europæiske forbrugere og landmænd blandt andet i form af voldsomt stigende priser. På den baggrund er Kommissionens forslag udtryk for en rettidig omhu. For Danmark gælder det særligt, at danske landmænd også bør have mulighed for at opfylde kravet om miljøfokusområder via produktion af kvælstoffikserende afgrøder. Danmark er det eneste EU-land, hvor denne mulighed ikke allerede er til stede. Hertil kommer, at det også i Danmark bør være muligt at anvende plantebeskyttelsesmidler på disse områder, da det vil være en væsentlig forudsætning for at sikre udbyttet. I lyset af den alvorlige situation er det Landbrug & Fødevarers opfattelse, at muligheden for at dyrke disse arealer ikke burde begrænses til kvælstoffikserende afgrøder. Man burde også midlertidigt åbne for, at der kunne dyrkes andre afgrøder som f.eks. vårbyg, der ville kunne bidrage til at sikre bedre markedsbalancer for blandt andet foderafgrøder. Kravet om etablering af miljøfokusområder er et af de grønne krav, som europæiske landmænd skal leve op til. Et

andet er kravet om afgrødediversificering, hvor landmænd skal etablere to eller tre afgrøder. Dette krav burde i lyset af den kritiske situation midlertidigt ophæves således, at landmænd fik mulighed for at dyrke de afgrøder, der særligt efterspørges.

Greenpeace understreger, at den vigtigste forskel, der kan gøres for at sikre flere fødevarer, er at nedbringe husdyrproduktionen, så en vis andel af de store arealer, der bruges til at producere foder i stedet bruges til at høste korn, der kan spises direkte af mennesker. Derudover bør man stoppe al brug af første generations biobrændsler. Kun 23 pct. af korn i EU blev brugt til fødevarer til mennesker. For hvede gælder det, at 43 procent, svarende til i alt 38 mio. tons årligt anvendes til foder. 80 pct. af de hvede, der bliver brugt til foder, er af høj nok kvalitet til at kunne bruges til brød. Ved at reducere bestanden af landbrugsdyr i EU med 10 pct. kan man frigive 16 mio. ton hvede, hvilket kan gøre en stor og reel forskel i forhold til at afbøde den mangel på hvede, som forudses at blive en konsekvens af krigen i Ukraine. Opdyrkning af brakarealer vil til sammenligning have meget begrænset effekt i forhold til at øge udbuddet af fødevarer, og kan på længere sigt have direkte skadelige effekt på fødevarereproduktionen i Danmark og EU. Forslaget om at løse en kommende fødevarerkrise ved at afvige fra grønne tiltag bygger derfor på en falsk præmis. Greenpeace kan på ingen måde støtte, at de arealer, der er skal udtages til braklægning, gødskes eller sprøjtes. Gødskning og sprøjtning vil stride mod Danmarks målsætning for klimareduktioner i landbruget samt målsætningen om at bringe vores vandmiljø i god økologisk tilstand i 2027 for at sikre, at man lever op til EU's Vandrammedirektiv. Greenpeace frygter endvidere, at dette forslag vil sætte jord til bord strategiens mål under pres samt målet om at sikre en grønnere landbrugsstøtte fra 2023.

Plantebranchen kan ikke kraftigt nok udtale sig imod forslaget om at give køb på miljøkrav. Det eneste rigtige i den nuværende situation er at nedsætte produktionen af foder og anvende dyrkningsarealerne til fødevarer.

Danmarks Naturfredningsforening er uenige i præmissen om, at man kan øge fødevarerudbuddet i Danmark og Europa væsentligt ved at tillade udnyttelse af brakarealerne, hvad enten det drejer sig om afgræsning, høst af grøntmasse, gødskning eller sprøjtning. Der er tale om relativt få hektar, som normalt også er karakteriseret ved at være jorde med ringe udbytter. Det ligger i braklægningens natur, at det er disse arealer, der bliver lagt ud til brak. Danmarks Naturfredningsforening er ikke imod, at disse arealer bliver afgræsset eller, der bliver høstet biomasse fra dem. Men, som sagt, så deler man ikke opfattelsen af, at det vil gøre nogen forskel for den producerede mængde fødevarer i EU. Det, der virkelig vil gøre en forskel for mængden af kalorier og proteiner til rådighed i planteavl er, at en større del af kornproduktionen bliver brugt direkte til human konsum. I dag bruger man kun 10 pct. af landbrugsarealet i Danmark til mad direkte til mennesker. Ved bare at fordoble dette areal vil man kunne brødføde op til fem mio. mennesker mere. Så der bør reserveres flere kornarealer til brødkorn. At gødske, sprøjte og pløje miljøfølsomme områder, vil sætte bestræbelserne i jord til bord strategien i fare og vil ingen forskel gøre for fødevarerforsyningen til bl.a. Mellemøsten og nogle lande i Afrika.

Dyrenes Beskyttelse er uenig i, at fødevarerforsyningen kan eller skal øges ved at udnytte brakmarker. Dette vil ikke gøre en væsentlig forskel, da arealerne er små og typisk er dem, der giver det dårligste udbytte. Det vil samtidig være skadeligt for miljø og biodiversitet at pløje, gødske og sprøjte sårbare områder. Derimod vil det gøre en særdeles stor forskel, hvis de allerede dyrkede arealer bruges til mad til mennesker frem for foder til dyr. På den måde vil der kunne produceres meget mere mad (såvel kalorier som protein) i Danmark og i EU til gavn for den globale fødevarerforsyning og -sikkerhed.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at der vil være et kvalificeret flertal for forslaget blandt medlemsstaterne.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regering kan støtte, at der åbnes mulighed for at anvende brakarealer til afgræsning eller til høst af plantemateriale, da dette kan have en positiv virkning på forsyningen af foder til husdyr. Regeringen kan derimod ikke støtte, at der åbnes mulighed for at anvende brakarealer til dyrkning, herunder at der åbnes mulighed for at anvende plantebeskyttelsesmidler på disse arealer. Regeringen finder, at denne del af forslaget vil have en begrænset effekt på dyrkningen af afgrøder og forsyningen af foder og fødevarer, men derimod vil pløjning og anvendelsen af plantebeskyttelsesmidler på brakarealerne have en negativ effekt på miljøet og klimaet. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget, idet der dog lægges afgørende vægt på, at der ikke gives mulighed for at opløse eller anvende plantebeskyttelsesmidler på brakarealer.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.